

9. Місінкевич Л. Л. Нормативні засади репресивної політики радянської влади в Україні в 40-50-ті рр. XX століття. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3. С. 10-19.

УДК 338.48

Федорченко Н. В.

*д.ю.н., професор, завідувач кафедри
загальноюридичних дисциплін, цивільного
права та правового забезпечення туризму,
Київський університет туризму, економіки і права,
головний науковий співробітник відділу дослідження
проблем взаємодії держави та громадянського суспільства,
Київський регіональний центр НАПрН України*

ТУРИЗМ ДОБИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Туризм – це цілеспрямована діяльність людей з фізичного пересування до нових локацій з метою переживання нового досвіду та отримання нових вражень [3, с. 104].

Але саме туризм прийняв на себе перший удар наслідків пандемії (закриття кордонів, обмеження в свободі пересування і тд.). Право на туризм, свобода туристичних подорожей є складовим елементом конституційного права на свободу пересування, права вільно залишати територію України й повертатись до неї [2]. Стаття 7 і стаття 8 Глобального етичного кодексу туризму також передбачає право на туризм і свободу туристичних подорожей [1].

2020 та 2021 роки були складними для туристичної індустрії. Пандемія коронавірусу призвела до величезних втрат у всьому світі. Усі надії звернулися на 2022 рік, оскільки обмеження, пов'язані з пандемією, почали пом'якшуватися, здавалося, що галузь відновиться. Але 24 лютого, коли Росія вторглася в Україну, війна замінила пандемію як перешкоду для подорожей. Туристи уникають поїздок до Центральної та Східної Європи, особливо до країн, що межують з Україною.

Але у випадку з сусідами України також відіграє роль геополітична напруженість. Туризм у регіоні гальмується роками, тому що конфлікт в Україні назріває вже давно, і люди знали, що в якийсь момент буде великий вибух.

Якщо подивитися на популярні серед туристів дві прикордонні з Україною країни – Угорщину та Польщу, то можна помітити вплив пандемії COVID-19 на

подорожі. За даними європейського статистичного офісу Eurostat, в Угорщину та Польщу в літні місяці 2019 року приїхало близько 900 тис. туристів. У 2020 році цифри впали на 2/3, тоді як 2021 рік також був повільним. Ті, хто прибув, були переважно з Європи. Було зафіксоване дуже сильне зростання перед пандемією на китайському ринку, та під час пандемії цей ринок повністю впав.

Хоча ще надто рано оцінювати вплив російської агресії проти України на сезон відпусток 2022 року, Анке Будде, віце-президент Федеральної асоціації Німеччини Альянсу незалежних туристичних підприємців, бачить перші хмари. Вона фіксує, що люди перестали робити замовлення.

Туризм є однією з галузей, які найбільше постраждали від кризи COVID-19 та воєнних дій. Це викликає серйозне занепокоєння в країнах, що розвиваються, оскільки вони будують курс не тільки на відновлення, але і на розвиток, а їх економіка залежить від зовнішніх інвестицій різного масштабу.

За умов адекватного ставлення держави до туристичної галузі саме вона може стати драйвером економічного розвитку нашої країни, після відбудови українських міст, постраждалих від російської агресії.

Ряд країн накопичили певний досвід в організації туристської справи в період військових дій. Мова йде про Ізраїль, Косово, Судан, Сірію, Абхазію, Карабах, Південну Осетію та ін. Перш за все, в цих країнах, акцентується увага на життєво важливу інформацію, наприклад, як убезпечити себе в умовах війни, запобігти обстрілів та уникнути потрапляння у вибухонебезпечні зони. З цією метою гіді-перекладачі та супроводжуючі туристичних груп проходять за спеціальними програмами та за допомогою військових практичні навчання. Все це, дає можливість продовжувати організацію туристської справи в воєнний час.

Туризм доповнює та дає змогу реформувати індивідуальні практики у напрямі раціонального, значущого прийняття загальнолюдських цінностей. Будувати стіни в сучасному світі означає розхитувати систему зсередини, потрібен баланс між інтересами транснаціональних корпорацій та національних держав.

Шлях до відновлення для туризму та подорожей потребуватиме інновацій та співпраці. Незважаючи на те, що пандемія ще далеко не закінчена, триває війна, інфраструктура країни розрушена, ми також повинні планувати наш розвиток далі – залучати уряди, приватний сектор, громадянське суспільство та інших партнерів – і готуватися до змін бізнес-моделей та структур управління, щоб задовольнити нові та інші попити.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Глобальний етичний кодекс туризму. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.05.2022).

2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.05.2022).

3. Федорченко Н.В. Право людини на туризм: взаємодія держави та громадянського суспільства. *Права людини в епоху цифрових трансформацій: [Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 25 лютого 2022 р.]*. Том 2. Тернопіль: Вектор, 2022. С. 104-106.

УДК 341.3(075.8)

Чорний М. В.

*к.м.н., доцент, доцент кафедри
криміналістики та судової медицини,
Національна академія внутрішніх справ*

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Протягом всієї історії людства війна була і є найбільшим злом. Важко навіть уявити, які колосальні жертви були принесені на вівтар бога війни. Війна вважалася нормальним методом вирішення міждержавних проблем, і це знайшло відображення навіть релігійних документах. Одна з найперших заповідей християнської релігії «не убий» не поширювалась на відносини між народами.

Озираючись на минуле, не можна не дивуватися величезному розриву між найбільшими досягненнями людської цивілізації в галузі науки, культури, техніки, з одного боку, і найбільшим варварством у відносинах між державами. Минуле ХХ століття виявилось найжорстокішим з усіх часів, відомих історії. Збройні конфлікти різного масштабу тривали безперервно. Жертви вимірювалися десятками мільйонів. Сьогодні, переживши дві світові війни, людство повинно було б зупинитися та розробити мирні способи співіснування. Але нажаль, людині простіше винайти ще декілька засобів знищення собі подібного, чим знайти спосіб жити в мирі та злагоді [1, с. 1] .

Міжнародне гуманітарне право виникло значною мірою як право війни. Першою можна назвати роботу Г. Гроція, що вийшла в 1625 р. називалася «Про право війни і миру». Головна увага приділялася визначенню правових підстав для початку війни, тобто право на війну (*jus ad bellum*). Друга частина – право війни (*jus in bellum*), що встановлює правила ведення військових дій, розвивалася повільніше. Щодо захисту жертв війни, поранених, полонених, мирного населення – ця частина привернула увагу міжнародного права лише у